

HOTĂRÂREA nr.1 din 26 martie 2024

referitoare la inițiativa legislativă a cetățenilor intitulată „Luna Iunie – Luna Identității Creștine”

Publicată în Monitorul Oficial nr.327 din 09.04.2024

Marian Enache	- președinte
Mihaela Ciochină	- judecător
Cristian Deliorga	- judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	- judecător
Laura-Iuliana Scântei	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Benke Károly	- prim-magistrat-asistent

1. Pe rol se află verificarea îndeplinirii condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative a cetățenilor cu privire la propunerea legislativă intitulată „Luna Iunie – Luna Identității Creștine”.

2. Cu Adresa din 28 februarie 2024, președintele Senatului a transmis Curții Constituționale propunerea legislativă a cetățenilor intitulată „Luna Iunie – Luna Identității Creștine”. Adresa a fost înregistrată la Registratura jurisdicțională a Curții Constituționale cu nr.1572 din 28 februarie 2024 și s-a procedat la constituirea Dosarului nr.642J/2024.

3. La adresa transmisă de președintele Senatului au fost anexate: (i) adresa președintelui Comitetului de inițiativă, domnul Adrian-Ovidiu Iov, înregistrată în data de 22 noiembrie 2023 prin care propunerea legislativă a fost înaintată Biroului permanent al Senatului, (ii) expunerea de motive a inițiativei legislative, (iii) declarația autenticată de constituire a Comitetului de inițiativă din data de 10 martie 2023, (iv) avizul Consiliului Legislativ nr.416 din 25 aprilie 2023, (v) adresa Comitetului de inițiativă înregistrată la Biroul permanent al Senatului la data de 24 noiembrie 2023 privind lista primăriilor care nu s-au încadrat în termenul legal de atestare a semnăturilor sau care au refuzat atestarea, precum și (vi) un extras din Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.444 din 23 mai 2023, paginile 14-16, cuprinzând „Proiectul de lege pentru instituirea lunii iunie ca Luna identității creștine”, expunerea de motive a acesteia, avizul Consiliului Legislativ și componența Comitetului de inițiativă. Totodată, au fost înaintate Curții Constituționale listele de susținători în original și opisul centralizator al acestora, cu indicarea numărului de dosare întocmite pentru fiecare localitate în parte.

4. Potrivit expunerii de motive care însoțește propunerea legislativă a cetățenilor, „reperul fundamental al unei națiuni, la modul general, este credința, iar în cazul poporului român, în mod special, este credința creștină, fapt evident din perspectivă istorică, sociologică, religioasă, culturală și statistică. Credința creștină a reprezentat un filon intrinsec al românității de-a lungul istoriei, astfel că evidențierea, afirmarea și asumarea acestei identități onorează memoria înaintașilor poporului român, pe de o parte, iar pe de alta, păstrează și transmite generațiilor viitoare aceeași identitate, care s-a dovedit a fi determinantă pentru supraviețuirea națiunii române. [...] Pe cale de consecință, având în vedere motivele de mai sus, în temeiul dispozițiilor legale incidente, în special în temeiul art.6 (care reglementează «dreptul la identitate» comunitară, inclusiv din perspectivă religioasă) și art.74 din Constituția României, supunem dezbaterii și aprobării Parlamentului României următoarea propunere legislativă, care are drept obiect stabilirea lunii iunie drept luna identității creștine în România.”

CURTEA,

examinând propunerea legislativă a cetățenilor intitulată „Luna Iunie – Luna Identității Creștine”, prin raportare la dispozițiile art.74 alin.(1) și (2) din Constituție, ale Legii nr.189/1999 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni și ale Legii nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, precum și raportul întocmit de judecătorul-raportor, constată următoarele:

5. Curtea a fost legal sesizată și este competentă să se pronunțe asupra inițiativei legislative a cetățenilor referitoare la propunerea legislativă intitulată „Luna Iunie – Luna Identității Creștine”.

6. Atribuția Curții Constituționale de a se pronunța asupra inițiativei legislative a cetățenilor este prevăzută de dispozițiile art.146 lit.j) din Constituție, potrivit cărora Curtea „verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni”.

7. În legătură cu această atribuție sunt incidente dispozițiile art.74 alin.(1) și (2) din Constituție, care prevăd că inițiativa legislativă aparține și „[...] unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care își manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

(2) Nu pot face obiectul inițiativei legislative a cetățenilor problemele fiscale, cele cu caracter internațional, amnistia și grațierea.”

8. Sub aspectul competenței Curții sunt aplicabile dispozițiile art.48 din Legea nr.47/1992 și ale art.7 din Legea nr.189/1999, care, utilizând aceiași termeni, stabilesc obiectul verificării pe care Curtea o întreprinde în exercitarea atribuției sale constituționale. Dispozițiile legale menționate au următorul cuprins:

- Art.48 din Legea nr.47/1992: „Curtea Constituțională, din oficiu sau pe baza sesizării președintelui Camerei Parlamentului la care s-a înregistrat inițiativa legislativă a cetățenilor, se pronunță asupra:

- a) caracterului constituțional al propunerii legislative ce face obiectul inițiativei cetățenilor;
- b) îndeplinirii condițiilor referitoare la publicarea acestei propuneri și dacă listele de susținători sunt atestate de către primarii unităților administrativ-teritoriale ori de către împuterniciții acestora;
- c) întrunirii numărului minim de susținători pentru promovarea inițiativei, prevăzut la art. 74 alin. (1) sau, după caz, la art.150 alin.(1) din Constituție, republicată, precum și asupra respectării dispersiei teritoriale în județe și în municipiul București, prevăzută de aceleași articole”;

- Art.7 alin.(1) din Legea nr.189/1999 are un conținut identic, cu excepția tezei ultime a lit.b), care cuprinde sintagma „sunt atestate potrivit art.5”, corespunzător celei din art.48 lit.b) din Legea nr.47/1992 – „sunt atestate de către primarii unităților administrativ-teritoriale ori de către împuterniciții acestora”.

9. Art.5 alin.(1) și (3) din Legea nr.189/1999 are următorul cuprins: „(1) Atestarea calității de cetățean cu drept de vot și a domiciliului susținătorilor se face de către primarul localității fie personal, fie, în localitățile urbane, și prin funcționarii primăriei împuterniciți de primar în acest scop. Atestarea se face prin verificarea listei de susținători, iar în ceea ce privește domiciliul, în colaborare cu organul local de poliție, dacă este cazul. [...]

(3) Atestarea de către primar a listei de susținători se face prin semnătura persoanei care a efectuat controlul, cu indicarea actului de împuternicire, dacă este cazul, și a datei când s-a făcut atestarea, precum și prin aplicarea ștampilei. Dacă primarul a solicitat sprijinul organului local de poliție, va semna și reprezentantul acestuia, cu precizarea aspectelor pe care le-a verificat. Semnătura se aplică pe ultima copertă a dosarului cuprinzând listele verificate, aflat la comitetul de inițiativă, după ce a fost confruntat cu cel deus la primărie. Aspectele neatestate se elimină din listă, făcându-se aplicarea dispozițiilor art.4 alin.(3).”

10. Prin urmare, în exercitarea atribuției prevăzute la art.146 lit.j) din Constituție de a verifica inițiativa legislativă a cetățenilor, Curtea are în vedere dispozițiile art.74 alin.(1) și (2) din Constituție, ale art.48 din Legea nr.47/1992, precum și ale art.5 și 7 din Legea nr.189/1999, în raport cu care verifică:

- întrunirea numărului minim de susținători pentru promovarea inițiativei, prevăzut la art.74 alin.(1) teza întâi din Constituție (cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot), precum și respectarea dispersiei teritoriale în județe și în municipiul București, prevăzută de art.74 alin.(1) teza a doua din Constituție (cetățenii care inițiază revizuirea trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul București, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul inițiativei); verificarea are în vedere și condițiile pe care Legea nr.47/1992 și Legea nr.189/1999 le impun în privința publicării inițiativei legislative cetățenești și a atestării listelor de susținători; verificarea listelor de susținători vizează atestarea legală de către primarii unităților administrativ-teritoriale ori de către împuterniciții acestora, iar nu modul de colectare a semnăturilor ori corectitudinea datelor colectate, întrucât verificarea acestor din urmă acte sau fapte excedează competenței Curții Constituționale;

- respectarea limitelor impuse de art.74 alin.(2) din Constituție în privința inițiativelor legislative cetățenești (inițiativa legislativă să nu aibă ca obiect probleme fiscale, cu caracter internațional, amnistia și grațierea).

11. Nu intră în competența Curții examinarea oportunității inițiativei legislative, aceasta revenind Parlamentului, în calitate de organ reprezentativ suprem și unică autoritate legiuitoare a țării.

12. Procedând la verificarea inițiativei legislative cetățenești, Curtea reține următoarele:

(1) Întrunirea numărului minim de susținători pentru promovarea inițiativei, precum și respectarea dispersiei teritoriale în județe și în municipiul București (inclusiv, potrivit celor mai sus menționate, respectarea condițiilor legale referitoare la publicarea inițiativei legislative cetățenești și la atestarea listelor de susținători)

a) Publicarea inițiativei legislative

13. Curtea constată că propunerea legislativă, precum și expunerea de motive care o însoțește, semnată de Comitetul de inițiativă, au fost publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.444 din 23 mai 2023, în cadrul termenului de maximum 30 de zile de la emiterea Avizului Consiliului Legislativ nr.416 din 25 aprilie 2023, prevăzut la art.3 alin.(4) din Legea nr.189/1999.

b) Verificarea legalității atestării listelor de susținători

14. Pe baza verificării făcute de către colectivul de magistrați-asistenți, constituit prin rezoluția președintelui Curții Constituționale, a dosarelor cu semnături ale susținătorilor inițiativei legislative, primite de la Senat, s-a constatat că atestarea listelor de susținători nu s-a făcut în toate cazurile cu respectarea strictă a dispozițiilor art.5 din Legea nr.189/1999, de către primarii unităților administrativ-teritoriale sau, în localitățile urbane, și de funcționarii primăriei împuterniciți de primar în acest scop, fiind consemnate următoarele situații: atestări realizate în mediul rural de alte persoane decât primarul [spre exemplu, în localități din județele Arad, Argeș, Bihor, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Caraș-Severin, Constanța, Gorj, Iași, Maramureș, Mehedinți, Mureș, Prahova, Satu Mare, Teleorman sau Timiș], iar în mediul urban, dacă atestarea a fost realizată de o altă persoană decât primarul, nu s-a indicat actul de împuternicire [spre exemplu, în localități din județele Arad, Bistrița, Caraș-Severin, Cluj, Constanța, Mureș, Neamț, Tulcea, Vaslui sau Timiș], lipsa unor elemente obligatorii prevăzute de lege necesare atestării, precum ștampila [spre exemplu, în localități din județele Arad, Argeș, Bihor, Bistrița-Năsăud, Botoșani, București (sector 2), Caraș-Severin, Cluj, Covasna, Iași, Mureș, Prahova, Teleorman, Timiș și Tulcea]. De asemenea, au fost situații în care listele de susținători au fost comunicate în copie, și nu în original [spre exemplu, în localități din județele Arad, Brașov, Caraș-Severin, Covasna, Hunedoara, Mureș sau Timiș].

15. Există și alte omisiuni și neregularități, cea mai frecventă fiind lipsa datei atestării [în privința unui număr de 15.935 de susținători], dar care nu au fost apreciate ca fiind încălcări ale dispozițiilor art.5 din Legea nr.189/1999, în măsura în care rezultă că atestarea a fost realizată de persoanele prevăzute de textul legal sau operează o prezumție simplă în acest sens, fundamentată pe actele depuse în dosare (a se vedea, în același sens, Decizia nr.222 din 9 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.425 din 30 mai 2019, Decizia nr.580 din 20 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.857 din 27 octombrie 2016, Hotărârea nr.1 din 21 ianuarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.95 din 5 februarie 2015, Hotărârea nr.1 din 21 mai 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.500 din 20 iunie 2019, paragraful 15). De asemenea, inexistența unei formule de atestare exprese nu a fost apreciată drept o încălcare a dispozițiilor art.5 din Legea nr.189/1999 în măsura în care listele de susținători au fost validate de către autoritatea competentă, prin semnătură și ștampilă.

c) Verificarea întrunirii numărului minim de susținători pentru promovarea inițiativei, prevăzut de art.74 alin.(1) din Constituție

16. Susținătorii atestați cu încălcarea dispozițiilor legale, potrivit mențiunilor cuprinse în listele centralizatoare pe județe întocmite în cauză, nu au fost luați în calcul la stabilirea numărului de susținători ai inițiativei legislative. Astfel, din cele 54.655 de semnături din listele de susținători, dintre care au fost atestate de autoritățile publice un număr de 47.508 de astfel de semnături, Curtea a apreciat că semnăturile unui număr de 34.287 de susținători sunt legal atestate. Ca urmare, Curtea constată că nu este îndeplinită condiția prevăzută de art.74 alin.(1) teza întâi din Constituție, respectiv numărul de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot necesar pentru promovarea inițiativei.

d) Verificarea respectării dispersiei teritoriale în județe și în municipiul București, prevăzută la art.74 alin.(1) din Constituție

17. Potrivit documentelor depuse la Senat de inițiatori și transmise Curții Constituționale, un număr de 4 județe ar fi îndeplinit, fiecare, cerința de a avea cel puțin 5.000 de semnături legal atestate în susținerea inițiativei legislative [Hunedoara, Neamț, Teleorman și Timiș], aceasta cu condiția ca atestările să fi fost conforme cu dispozițiile legale de referință. Pe baza examinării dosarelor cuprinzând susținătorii inițiativei legislative din punctul de vedere al legalității atestării, Curtea a constatat că numai 2 județe dintre cele 4, și anume Neamț și Timiș, îndeplinesc, fiecare, condiția de a avea cel puțin 5.000 de semnături legal atestate în susținerea inițiativei legislative [un număr de 5.769, respectiv de 5.157 de susținători atestați în mod legal].

18. În ceea ce privește celelalte două județe care, potrivit documentelor depuse de inițiatori, ar fi îndeplinit condiția constituțională, Curtea a constatat abateri de la cadrul legal de referință, potrivit celor menționate, după caz, la paragraful 14, care au determinat neluarea în calcul a acestora la stabilirea numărului de susținători ai inițiativei legislative. Astfel, în județul Hunedoara (unde potrivit documentelor comunicate ar fi existat un număr de 5.233 de semnături atestate) au fost constatate situații în care listele de semnături au fost comunicate în copie sau ștampila nu a fost aplicată. Ca urmare a verificărilor astfel efectuate, Curtea a reținut un număr de 4.986 de semnături legal atestate. În județul Teleorman (unde potrivit documentelor comunicate ar fi existat un număr de 7.432 de semnături atestate) au fost

constatate situații în care atestarea în mediul rural a fost realizată de alte persoane decât primarul sau ștampila nu a fost aplicată. Ca urmare a verificărilor astfel efectuate, Curtea a reținut un număr de 4.022 de semnături legal atestate.

19. Față de datele consemnate, întrucât numai 2 județe îndeplinesc condiția prevăzută de normele constituționale de referință a numărului minim de 5.000 de susținători ai inițiativei, iar acest număr reprezintă mai puțin de un sfert din județele țării, Curtea constată că nu este întrunită condiția dispersiei teritoriale prevăzută de art.74 alin.(1) din Constituție.

(2) Respectarea limitelor impuse de art.74 alin.(2) din Constituție în privința inițiativelor legislative cetățenești

20. Examinarea limitelor constituționale ale propunerii legislative presupune verificarea textelor acestora în raport cu dispozițiile art.74 alin.(2) din Constituție, care stabilesc domeniile care nu pot face obiectul unei inițiative legislative: „*problemele fiscale, cele cu caracter internațional, amnistia și grațierea*”. Realizând această verificare, Curtea constată că propunerea legislativă ce formează obiectul inițiativei legislative a cetățenilor, prin care se propune, în esență, instituirea lunii iunie ca „*Lună a identității creștine*” nu vizează probleme din domeniile exceptate de normele constituționale de referință. Ca urmare, inițiativa legislativă nu încalcă dispozițiile art.74 alin.(2) din Constituție.

21. Având în vedere aceste considerente, în temeiul prevederilor art.146 lit.j) și ale art.74 din Constituție, precum și ale Legii nr.47/1992 și ale Legii nr.189/1999, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

HOTĂRĂȘTE:

Constată că inițiativa legislativă a cetățenilor intitulată „Luna Iunie – Luna Identității Creștine” nu îndeplinește condițiile prevăzute de art.74 alin.(1) din Constituție.

Definitivă și general obligatorie.

Hotărârea se comunică președintelui Senatului și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 26 martie 2024.